

حسابهای منطقه ای مجموعه ای از حسابها ، جداول استاندارد ، تعاریف و مفاهیم و روش های محاسبه است که به صورت جامع و هدفمند ، مطالعه کمی و منظم فعالیت های اقتصادی یک منطقه مشخصی را برای یک دوره زمانی معلوم ، معمولاً یک سال ، امکان پذیر می سازد. به عبارت دیگر نقشی را که حسابهای ملی در سطح کل کشور به عهده دارد حسابهای منطقه ای همان نقش ، اهمیت و کاربرد را در سطح منطقه عهده دار است. از نظر اهمیت و کاربرد نیز ، حسابهای منطقه ای ، نقش شایان توجهی را در برنامه ریزی منطقه ای ، بررسی عملکرد اقتصاد منطقه ای و تحلیل امکانات و پتانسیل های منطقه ای به عهده دارد به طوری که تحقق اهداف برنامه ریزی منطقه ای بدون استفاده از یافته ها ، شاخص ها و متغیرهای حسابهای منطقه ای امکان پذیر نیست.

مبانی نظری حسابهای منطقه ای ، همانند حسابهای ملی ، مبتنی بر سیستم حسابهای ملی «SNA» « system of national accounts » است ، با این تفاوت که تبدیل سطح جغرافیایی ملی به منطقه ای ، مسائل ویژه ای را باعث می شود که در «SNA» به طور کامل بررسی و پیش بینی نشده ، این مسائل ویژه را بایستی در نظر داشت. علیرغم نیاز برنامه ریزان به نتایج حسابهای منطقه ای و نیز علیرغم توسعه دانش نظری و علمی حسابهای ملی ، حسابهای منطقه ای و نیز علیرغم توسعه دانش نظری و علمی حسابهای ملی ، حسابهای منطقه ای در جهان و ایران از سوابق تجربی قابل توجهی برخوردار

نمی باشد. این کار علیرغم مشکلات عدیده توسط معاونت برنامه ریزی استانداری و با کمک دفتر حسابهای منطقه ای مرکز آمار ایران برای اولین بار در 6 استان کشور در سال 1376 و در سال 1379 برای همه استانها از جمله استان لرستان انجام گرفت و مرکز آمار ایران در این راستا هر ساله محصول ناخالص داخلی استانها و اطلاعات تفضیلی مربوط به ارزش افزوده 72 رشته فعالیت اقتصادی را تهیه و منتشر می کند.

کاربرد حسابهای منطقه ای :

حسابهای منطقه ای نقش شایان توجهی در برنامه ریزی های منطقه ای دارد ، به طوری که تحقق اهداف برنامه ریزی منطقه ای ، بدون استفاده از یافته های حسابهای منطقه ای امکان پذیر نیست.

آمارهای منطقه ای قابل اطمینان ، سازگار و مناسب ، پی ریزی محکمی را برای سیاست گذاری درجهت کاهش نابرابری های اقتصادی و اجتماعی بین مناطق فراهم می کند. با استفاده از آمارهای مناسب به روشنی می توان مناطقی را که نیاز به حمایت دارد شناسایی کرد و میزان نابرابری ها را اندازه گیری نمود. ضمن اینکه مدیریت علمی و پیشرفته در هر سطح جغرافیایی نیازمند اطلاعات دقیق و مفصل است.

در تهیه حسابهای منطقه ای تنظیم حساب تولید که اولین حساب و مهم ترین آنهاست در نظر گرفته شده است. هدف کلی

حساب تولید ، محاسبه محصول ناخالص داخلی منطقه به منظور استفاده در سیاستگذاری ها و برنامه ریزی های اجتماعی و اقتصادی منطقه است. با اجرای حساب های منطقه ای اطلاعات ذیقیمتی در سطح منطقه در دسترس قرار می گیرد ، از جمله :

1- ارزش افزوده رشته فعالیت های اقتصادی.

2- ستانده هر یک از رشته فعالیت های اقتصادی.

3 - ساختار هزینه هر یک از رشته فعالیت های اقتصادی.

4 - محصول ناخالص داخلی استان GDP.

با توجه به موارد بالا کاربرد حسابهای منطقه ای را می توان به شرح زیر برشمرد :

1 - ارائه تصویری از عملکرد اقتصادی منطقه در یک دوره زمانی مشخص و ارزیابی آن.

2 - تعیین سهم محصول ناخالص داخلی استان در محصول ناخالص داخلی کشور.

3 - محاسبه سهم استان در تولید هر یک از رشته فعالیت ها در کل کشور.

4 - سهم ارزش افزوده هر یک از فعالیت ها در کل محصول ناخالص داخلی استان.

5 - تجزیه و تحلیل مکانیسم های اقتصادی استان با استفاده از داده های حساب های منطقه ای.

تعاریف و مفاهیم

ستانده: شامل کالاها و خدماتی است که در یک کارگاه تولید شده و برای استفاده در خارج از آن کارگاه در دسترس قرار می گیرد. این مفهوم معادل out put است و با product یا محصول فرق دارد.

مصرف واسطه (Intermediate Consumption): عبارت از ارزش کالا و خدماتی است که به صورت داده های یک فرآیند تولید ، در آن فرآیند مصرف می شود به استثنای مصرف دارایی های ثابت.

ارزش افزوده (Value added): قلم موازنه ای حساب تولید برای یک واحد یا بخش نهادی ، کارگاه یا رشته فعالیت است. ناخالص آن از کسر مصرف واسطه از ستانده بدست می آید و برای خالص کردن آن بایستی مصرف سرمایه ثابت را از آن کسر کرد.

مالیات ها (Taxes): پرداخت های اجباری و بلاعوض واحدهای نهادی به دولت است که به صورت نقدی و غیر نقدی صورت می گیرد.

کمک های بلاعوض دولت یا یارانه (Subsidies): پرداخت های بلاعوض و جاری واحدهای دولتی به بنگاه های اقتصادی است که براساس سطح فعالیت های تولیدی آنها ، یا مقدار یا ارزش کالاها یا خدمات تولید شده یا فروش رفته یا وارد شده توسط آنها تعیین می شود.

مصرف سرمایه ثابت (Consumption of Fixed Capital): به عنوان بخشی از هزینه تولید عبارت است از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی های ثابت که در اثر از بین رفتن فیزیکی ، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی ، در دارایی های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولید کننده ، در طول یک دوره حسابداری پدید می آید.

محصول ناخالص داخلی منطقه ای :

(GDP: Gross Domestic Product Per Region) از جمع ارزش افزوده های ناخالص کلیه واحدهای تولیدی مقیم (به اضافه آن بخش از خالص مالیات بر محصول که در ارزش گذاری ستانده به حساب نیامده است) بدست می آید.

مجموع ارزش افزوده های ناخالص به قیمت تولید کننده + خالص
مالیات بر واردات = محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار .

22-1- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخش های عمده اقتصادی (میلیون ریال)

1384	1383	1382	1381	1380	شرح
22334635	17811003	14453651	11816365	9916421	ارزش افزوده .....
4062925	3544590	3324582	2839447	2276725	کشاورزی ، شکار و جنگلداری .....
65685	49950	42109	33988	15599	ماهیگیری .....
749607	616361	204551	249488	357310	معادن .....
2078644	1483470	1223285	1062597	1169174	صنعت .....
121704	104479	108754	81720	63877	تأمین برق و گاز و آب .....
1382944	1015943	872843	634850	451249	ساختمان .....
3576828	3113253	2663531	2150695	1868383	عمده فروشی،خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه وکالاها.
113538	107803	101753	80687	61057	هتل و رستوران .....
1041652	919842	753412	651509	438332	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات .....
475307	319241	220791	162631	121265	واسطه گری های مالی .....
2987707	2611422	1821629	1237838	1043078	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .....
1895519	1489669	1238248	1006835	887011	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی .....
2232270	1267146	1018584	890220	635784	آموزش .....
1177445	898216	672624	556461	382103	بهداشت و مددکاری اجتماعی .....
372861	269619	186954	17396	145473	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی ....
87432	99097	56943	47408	35425	خالص مالیات بر واردات .....
0	0	0	0	0	مالیات بر واردات .....
0	0	0	0	0	سویسید بر واردات .....
22422067	17910100	14510594	11863773	9951846	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار .....

مأخذ: مرکز آمار ایران - (رپ).

22-2 - ستانده بخش های عمده اقتصادی (میلیون ریال)

1384	1383	1382	1381	1380	شرح
34568994	27732018	22485039	18162683	15340243	جمع .....
6828886	6024816	5431671	4499872	3770346	کشاورزی ، شکار و جنگلداری .....
109784	83062	67442	54037	35345	ماهگیری .....
795047	676697	260724	334509	424287	معادن .....
5546630	4450051	3629371	2994872	2870152	صنعت .....
283321	251281	201540	130753	99518	تأمین برق و گاز و آب .....
3395306	2535985	2120541	1521497	1127144	ساختمان .....
4637337	3948524	3267644	2625729	2228591	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها .....
310124	263359	223231	176647	134044	هتل و رستوران .....
1527770	1302767	1049432	878730	664633	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات .....
575483	400450	286397	215492	152087	واسطه گری های مالی .....
3455291	3010244	2092035	1447242	1270788	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .....
2732629	1877281	1590708	1313020	1123445	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی .....
2422108	1420115	1157404	1001420	714117	آموزش .....
1420691	1091379	837771	714661	521837	بهداشت و مددکاری اجتماعی .....
528586	396007	269128	254202	203909	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی .....

مأخذ: مرکز آمار ایران . (رپ).

22-3- مصرف واسطه بخش های عمده اقتصادی (میلیون ریال)

1384	1383	1382	1381	1380	شرح
12234359	9921016	8031388	6346319	5423822	جمع .....
2765962	2480226	2107089	1660424	1493621	کشاورزی ، شکار و جنگلداری .....
44099	33111	25333	20049	19746	ماهگیری .....
45440	60336	56173	85021	66977	معدن .....
3467986	2966581	2406086	1932275	1700979	صنعت .....
161618	146802	92786	49033	35641	تأمین برق و گاز و آب .....
2012362	1520042	1247699	886647	675895	ساختمان .....
1060509	835271	604112	475033	360208	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
196586	155557	121478	95960	72987	هتل و رستوران .....
486118	382926	296019	227220	226300	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات .....
100175	81209	65607	52861	30822	واسطه گری های مالی .....
467584	398823	270406	209404	227710	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .....
837110	387612	352460	306185	236434	اداره امور عمومی ، دفاعی و تامین اجتماعی .....
189839	152969	138820	111200	78333	آموزش .....
243246	193163	165146	158200	139734	بهداشت و مددکاری اجتماعی .....
155725	126388	82174	76806	58436	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی .....

مأخذ: مرکز آمار ایران . (رپ).

